

MURASZOMBAT ÉS VIDEKE

társadalmi és közgazdasági hetilap.

A „Vendvidéki Magyar Közművelődési Egyesület hivatalos közlönye.

== Megjelenik minden vasárnap ==

Előfizetési ár:

Egysz. évre 3 frt, félévre 1 frt 50 kr., egyéni szám 10 kr.
Első zetési penzek és reklamációk Kohn Mór könyvnyomdájába küldendők.

Felelős szerkesztő:

SINKOVICH ELEK.

Kiadó: A Vendvidéki Magyar Közművelődési Egyesület.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztőségi közlemények a lap szerkesztőségébe küldendők.
Hirdetési díj: 4 hasábos petitor egyezri hirdetésnél 10 kr többszöri hirdetésnél soronként 6 kr. Bélyegűj 30 kr.
NyilHttér petitorsa 25 kr.

Hetivásár és helypénz.

II.

A mult számban ezen czim alatt közölt vezércikknek körülbelül egy ötödresze, a mi az egésznek magvát képezte, a szedő tévedése folytán kimaradt. Ez okból, de meg azért is, mert még egy más elmondani valókn is, folytatjuk a témát.

A mult számban már rámutattunk arra, hogy rendes hetivásár hiánya, élelmiszerek tekintetében a kínálat kicsinysege mennyire su'yosbitják amugy is nehéz megélhetési viszonyainkat.

A közéletmezés ezen mizeriáit a hivatalnokok, kereskedők és iparosok érzik legjobban, akik Muraszombtatban elég nagy számmal vannak ahoz, hogy a tarthatatlan állapot javítását a községtől, a mennyire tőle függ, joggal követelhessek.

A helyzet javulása helyett azonban az utóbbi időben azt tapasztaljuk, hogy az élelmiszerek kínálatát még kisebb, mint eddig volt, s hogy házi kofáink el-elmaradznak, nem jönnek meg a rendes időben.

Ennek egyik okául a hozzájuk intézett kérdésre azt adják, hogy a helypénz bérlő uton-utfélen elfogja őket, hogy a helypénzt megvegye rajtuk, s ha fizetni nem tudnak, vagy nem akarnak, elveszi kosarukat, ken-

dőjüket. Érthető, hogy miért vonakodnak helypénzt fizetni, s inkább abbahagyják az elárusítást, ha figyelembe vesszük, hogy házi kofáink nem a maguk, hanem rendszeren mások termelését árulják néhány krajczár nyereségért s így a helypénz náluk számottevő összeg.

A helypénz ezen helytelen és jogtalan szedéséhez sok szó fér. Kezdjük csak előlrol.

A helypénz azért a helyért jár, amit az elárusító a piacon elfoglal, ha ott az elárusítandó tárggyal leül, vagy megáll. Ez következik a „helypénz“ szó fogalmából s elnevezése is innen származik. És hogy ez csak így magyarázható, kitűnik a miniszterileg jóváhagyott helypénz-tarifából is, amely a muraszombati hetivásárok alkalmával szedhető helypénz mennyiségét állapítja meg.

Már most ebből két következik. Az egyik az, hogy ha az elárusító a piacon áruival nem foglal helyet, akkor nem köteles helypénzt fizetni, s így házi kofáink sem kötelesek. A másik pedig az, hogy a községnek csak hetivásár napján, vagyis minden szerdán van joga helypénzt szedni, mert a miniszterileg jóváhagyott helypénz-tarifa csak erre a napra szól, s má: napokra a község helypénzszedési jogot egyáltalán nem nyert. Minthogy pedig a község elha-

tározta s azt igen helyesen tette, hogy hetivásár alkalmával helypénzt nem szedet s minthogy a képviselőtestület ezen határozata időközben megmásvita nem lett: így tehát Muraszombtatban ez idő szerint helypénzt szedni senkinek nem lehet és nem szabad. Ez nagyon egyszerű és világos okoskodás.

A muraszombati képviselő-testület azonban másképen okosodik, mert a helypénzszedési jogot évről-évre bérbeadja és pedig mindig drágábban anélkül, hogy a bérlő tulkapásainak megakadályozására, vagy korlátozására szükséges intézkedéseket megtenné. Mint a jövőre nézve biztató jelet kell azonban említenem, hogy a legutóbbi bérbeadásnál a képviselő-testület egy velünk egyetértő tagja Meixner Mátyás azt indítványozta, hogy jövőre helypénz egyáltalán ne szedessék. Indítványát azonban leszavazták természetesen azon az oldalon, a mely már nem egy talpra esett indítványt temetett el, valahányszor közérdekről volt szó. Mi több ez oldalról még szaporítani szeretnék a helypénzből befolyó jövedelmet s e végből azt indítványozták, hogy a battányfalvi uradalom fizessen évenként 100 frt helypénzt, mivel egyes házakhoz kocsin tejet szállítat. Csakhogy a rakicsánai tisztartó nem evett ám bolond gombát

A „Muraszombat és Vidéke“ tárczája.

Csak előre!

Irta: Maróthi János.

Csige Nagy Pál uramat szörnyen bántotta az a nagyfotosságú gondolat, hogy mi módon lehetne leginkább meggazdagodni? Kétszáz forintja volt ugyan a városi hitelszövetkezet pénztárában, ennél többet azonban sehogy se tudott megtakarítani. Amit fáradságos munkájával keservesen megkeresett, az ugy elment a háztartásban, hogy egy vörös rézkrajczár nem sok, de annyi se maradt belőle. Képzhetők tehát az a vágyakozás, melylyel a kényelmes gondolkodó, de sőt vagyondu el iránt eltelve volt. Már azon törte fejét, hogy majd neki fekszik a géptanacs s ha az örökké mozgó gépet nem is, de a kormányozható léghajót sikerül meg szerkesztenie. Ezen kívül még sok találmányon gondolkodott, természet az, hogy önműködő cipőbiztító gép szerkesztését is, de a pusztá gondolatnál tovább egy lépéssel sem jutott.

Egyik barátja azonban szárnyát szegte magasba törő vágyainak, a mennyiben fölvilágosította, hogy ami az ő szegény tanulatlan agyát foglalkoztatja az egyszerűen kivihetetlen, miután oda roppant

tudomány és veleszületett tehetség szükséges, hogy az ember találmányokkal gazdagítsa a világot.

Csige Nagy Pál uram elkeseredett és ökolbe szorított kezekkel fogott ismét a munkához.

Egy napon aztán fölvirult előtte a szép jövő reménye. Tetterő és jókedv szállott beléje és kiszínezte ábrándjait, melyek hatalmas pénzes zsákok birhatóságól állottak. Egy kopott cigányvajda művelte vele ezt a csodát, kivel a véletlen összehozta.

Az eset a következőképen történt:

Csige Nagy Pál uram az udvaron állt és azaz foglalatkoskodott, hogy a beteg hordókról leütögette a rozsdás abróncsokat. Egyszer csak beállt hozzá a szóban forgó cigány, maga után vonszolja egy ócska kötélre kötött sovány gebét. Eladásra kínálta.

Csige Nagy Pál uram szóba se akart állni a lócsiszárral, mert lóra soha ez életben nem volt szüksége. A dárdé azonban erőszakoskodott és nagy szobóssággal magyarázta a ló, azaz helyesebben mondva a gebe előnyeit és ritka tulajdonságait.

— Vegye meg, tekintetes uram, — mondá végre könyörgő hangon, mikor látta, hogy Csige csak nehezen akar lépni. — Vegye meg, hisz olcsón adom és nem bánja meg a vásárt.

— Nem kell, ha mondom! — riadt föl mérgelesen a gazda.

— Pedig megvehetné, — sóhajtott a cigány, mert százszorososan visszanyerné a pénzt rajta. Még talán megis gazdagodhatik.

Ez az utolsó kifejezés megakadt Csige Nagy Pál futében.

— Hogy érted? — kérdé kíváncsian és oda fordult a gebéhez, hogy kissé megpaskolja szű ryét.

— Nagyon egyszerű az, tekintetes ur! Még a gyerek is megeselekedné.

— Gondolod?

— Tudom. Nem is kell hozzá nagy ész. Vegye meg no a „Csillagot“!

— Mi hasznát veszem neki? — felelt Csige. Hogyan gazdagodhatnék meg rajta, mi?

— Fölvisz Budapestre, oszt, ott kiállítja a versenygyőpre, s ha öt-hat ló közül a magáé futja körül legelőször a kiczirkalmazott rétet, hát akkor ezres bankókkal tömik meg a zsebet.

— Ne mond? — rázta fejtétlenül Csige Nagy Pál. Azután hozzá tette:

— És ha az enyém utolsóának marad?

— Azért van ám ezze az embernek! . . .

Taplót tesz a futébe, tuskét a farka alá s attól ugy szalad, mint a villám. — No vegye meg hát!

. . . Nem szaporiton tovább a szót. Csige Nagy Pál szeméi fölcsillogtak és rövid vonakodás után megvette ötven forintért a „Csillag“-ot, a melyért a gyepmester öt forintot se adott volna.

s mielőtt fizetné, megkérdezi majd, hogy mi jogon követelnék tőle helypénzt.

Ne tessék frázisnak venni, ha azt mondom, hogy az a néhány krajczár helypénz számat tesz az elárusítóknál, mert erről nem egyszer meggyőződtem. Nem egy embert ismerek, aki tudomással bírva arról, hogy szerdánként helypénz nem szedetik, e napon hozza be elárusítani valóját.

Hogy a helypénzszedés beszüntetése mennyire közérdek, azt lapunk múlt számában már kifejtettük. Ezuttal csak azon reményünknek adunk kifejezést, hogy ha a helypénzszedési jog bérleti ideje a folyó év végén lejár s valaki azt fogja indítványozni a képviselő-testületi gyűlésen, miszerint helypénz többé nem szedések, — az az indítvány egyhangulag el lesz fogadva. Akkor legalább senki nem mondhatja majd, hogy Muraszombat község olyan jogokat gyakorol, amelyek meg nem illetik.

Sinkovich Elek.

Az új jégbiztosítási díjak.

A hazai jégbiztosítással foglalkozó részvénytársaságoknak 1899-ről szóló jégdíjszabálya elkészült, s mint a tavalyi óriási jégverések s ezekből eredt súlyos jégtüli veszteségek után sejtethető volt, az eddigiekkel általában magasabb díjtételeket állapít meg. A díjmelés mégis jóval kisebb mértékű, mint a mekkorát az 1898-iki katasztrófális jégvéd stasztikája követelt volna meg, miután valószínű, hogy a társaságok a legutóbbi esztendő múltányan belátással kivételesnek tekintették s a magyarországi jégekészítők kulcsát nem ez egy év rendkívül súlyos eredményein, hanem az az megelőzött tiz izletév átlagos eredményében keresték.

Ez az átlagos eredmény szintén igen jelentékeny veszteséget mutatván, a díjak felemelése, ugylátszik, elkerülhetetlen volt.

Az emelés mindazonáltal éppen csak annyira szorítokzik, amennyi elegendőnek tetszik, hogy a jövőben átlagos, de nem kivételes sokaság és hatású jégkárok mellett, a károk és költségek a díjbevételeiben megközelítőleg fedeztetet találjanak.

Az utolsó 10—12 évben tudvalegőleg a társaságok jégbiztosításra oly nagy összegeket áldoztak tőkékiből, hogy hasonló viszonyok közt s a jégbiztosítási üzlet jóvedelmességének folytonosan tapasztalható, csökkenése mellett a régi jégdíjszabással a következő évtizeden át már alig volnának képesek rendületlenül megállani.

Miután pedig a gazdaközönségnek olyan biztosító társaságokra van szüksége, melyek a legnagyobb veszedelmek idejében is ép oly teljes mértékben és pontosan eleget tehetnek kötelességeik-

nek, mint ahogy a részvénytársaságok kimutatás szerint a múlt évben is eleget tettek; jégdíjak felemelése, — neha közvetlenül az egyes gazdákra az eddigieknél valamivel nagyobb díjkiadásokat ró általánosságban és közvetve mégis arra való, hogy a jégbiztosítást konszolidálhassa és ebben a gazdaközönség is fontos és maradáno érdekének megóvását láthatja.

Kérelem az alma- és körtetermelőköz.

Az alma- és körtetermelők előtt igen ismeretes az a jelenség, hogy a kórtea termőrugeinek egy része (rosz esztendőben az összes is!) virágzás idején nem nyílik, hanem már elébb megbarnult és elszáradt. Hogyha az ilyen elszáradt rügyet föl-bontjuk, abban vagy lábatlan lárva (pöndört, kukacozt), vagy bábót, vagy már kis bogarat, a rügyfurot (az Anthonomus-t) találjuk. Hasonló jelenségét látunk az almafánál, de itt nem annyira a termőrugeinél, mint inkább későbbben, a már majdnem nyíló bimbóknál, a melyek fejlődése egyszerre megakadt: szirmuk összezáródva együtt marad és szép fehér, vagy rózsás színű elveszt, megbarnul és szintén elszárad. Ebben az elszáradt bimbóban szintén egy rügyfurogbogarat találunk.

Az ezektől a bogaraktól okozott kár igen jelentékeny; ellenben az ellenők látvát védekezés igen bizonytalan, mert — mint ujában kiderítettük — még nem vagyunk teljesen tisztában a szóban lévő bogarak életmódjával. Nem tuduk még, hogy a nálunk közönséges rügyfurogbogár-faj (az Anthonomus pomorum és az A. cinctus) őszszel támadja, vagy támadhatja-e meg az illető rügyeket, vagy tavasszal; azután hogy e két faj ragaszkodik-e külön-külön a maga gazdanövényéhez (tehát az A. pomorum az almához, az A. cinctus a kórtehez, vagy hogy néha elternek-e ettől a szokásuktól?)

Mielőtt tehát védekezés dolgában tovább mehetnénk, szükséges, hogy tisztázzuk elébb ezeket a kérdéseket.

Ez oknál fogva tisztelettel kérem az alma- és körtetermelők gazdákat, hogy sziveskedjenek termőfáikat e tekintetben figyelemmel kísérni, és ha rajtuk az elébb említett beteg termőrugeket, vagy ki nem nyitott barna bimbókat találunk, sziveskedjenek ezekből a rügyekből és bimbókból legalább 40—50 dbot akár közvetlenül a vezetésemre bízott intézetenek M. kir. áll. Rovartani Állomásnak, Budapest, V. Nádor-utca 28.), akár a M. kir. Kertészeti Tanintézetnek megküldeni. A szállítás költségét készségesen megtérítem az illetőknek.

Kérésemet a közjó érdekében a t. kertekvedő-lőknek és gyümölcsfakertészeknek szives figyelmébe újból ajánlom és maradtam tisztelettel

Budapest, 1899. április 2.

Jablonski József,
a m. kir. Rovartani Állomás főnöke.

Helyi, vármegyei és vegyes hírek.

— Szápáry Pál grófot neje Sorok-Ujfalva egy fügyermekkel ajándékozta meg, kinek neve Géza, keresztapja pedig Szápáry László gróf fűmei kormányzó lesz. Gratulálunk az újszülötthöz!

pesti adófizető polgár, hogy ezek után ne látta volna tisztán vendégének szánoadó terveit. Tudta, hogy Csige Nagy Pál uratam valaki becsapta, de nem akarta őt ebben a tekintetben fölvilágosítani, mert meg is haragudott volna érette.

Majd megmondják neki odakinn a gyepe, hogy a ló tulajdonképpen nem a „Csak előre,” hanem jómaga... Találja meg azt, a mit keresett. Szórl-szóra úgy történt, miként azt a fogadós gondolta.

Csige Nagy Pál büszkén s önérezen vezetette lovát az utca közepén és mikor kitzított czejelővé ért, odalépett a pénztárhoz s két bilétát kért. Még azt is hozzátette, hogy:

— Egyet nekem, egyet meg ennek a paripának, itt ni!

A pénztáros ezt hallván, fölkel s azt felelte: — Várjon.

Néhány perc múlva pedig visszatért, s hozott magával egy rendőrt.

Nosza, lett nagy ámulása Csige Nagy Pál uramnak, mikor a rendőr hivatalos hangon tudatta vele, hogy a közrend érdekében azonnal távozzék a pénztártól, különben megtudja majd, mi is az a karhatalom?...

Csige Nagy Pál dacosan ellenkezett. Mert hogy ő éppen olyan állampolgár, mint akár a pa-

— Eljegyzés. Skerlák László takarékpénztári könyvelő, muraszombati lakos f. hó 16-án eljegyezte Pintér Margitot, néhai Pintér Géza ügyvéd leányát. Tartós boldogságot kívánunk a kövendő frigyehez!

— Ritka vendég tótságban. Batthyány Zsigmond gróf csendlák kastélyának kertjében a napokban egy siket fajdot lőtt.

— Uj templom Bodóhegyen. A bodóhegyi ág. ev. gyülekezet emlékezetes napra virradott f. hó 20-án. Régi, egy század viszontagságait átél temploma leromboltatott, helyében a kor igényeinek megfelelő díszesebb templom emelkedjék a magasba Isten dicsőségére. E napon folyt le ugyanis a nagy számban öszeseregelt hívek jelenlétében az újonnan építendő templom alapköv elhelyezési ünnepsége. Az egyházi ünnepély a szabadban a hívek közönelvél kezdődött, azután a rógtönzött szöszekről Siftár Károly, a bodóhegyi ev. gyülekezet buzgó lelkesze az ő sokott ékeszólásával magas egyházi beszédben méltotta a nap jelentőségét, majd a szokásos kalapácsütések után a munka emberei elhelyezték a kiforgott sziklatömböt, hogy rendithetlen alapját szolgáljon a tiszta evangéliumi hit templomának. Megjegyezzük, hogy az építési munkálatok Lakisch Alajos fehring építész teljesíti Ratkol Tivadar Muraszombati építész tervezte alapján. A templom felépülve 15—16 ezer frtba fog kerülni, mely összeg a bodóhegyi ev. gyülekezet áldozatkész híveinek öszerakott fölléreiből nyer födözetet.

— Uj bíróság végrehajtó. Az igazságügyminiszter Szabadfy József vasvári ügyvédsegédet a muraszombati kir. járásbírószághoz végrehajtóvá nevezte ki.

— Uj ipartelep. Singer Albert rátkalaki lakos Muraszombatan, a rgedei út mellett fekvő Knész-féle telken mészcement, deszka- és tűzifatelepet állított fel. Egy ilyen telepre már nagy szükség volt Muraszombatan.

— A tudósvész elleni óvakodásról. Sável János battyándi tanító a mult vasárnap az ottani iskolában érdekes és tanulásag előadást tartott meglehetősen szánu hallgatóság előtt. Kívánatos volna, hogy ilyen előadások minél több helyen tartassanak.

— Hirtelen halál. Tótmorác községben f. hó 26-án este egy ismeretlen koldus hirtelen meghalt. A hatóság az orvosrendőri vizsgálatot elrendelte s ennek folyamán kiderült, hogy az illető neve Sedő Miklós s Rudinszka (Trencsénm.) községi illtőségű. Sedő vidékünkön sokáig mint drótos kereste kenyért, fregységére azonban tudóbajos lett s ez okozta hirtelen halálát 90 éves korában.

— Anyakönyvi statisztika. A muraszombati anyakönyvi kerület anyakönyveibe a f. év

latinus, vagy a római pápa. Őt hagyják békén, ő futtatni akar, ő nyerni fog, ő...

A rendőr karonfogta és nagyot rántott rajta. Most már viszi, a miért mindjárt nem engedelmkedett.

A ló buson kullogott utánuk.

Az uton aztán a közrend öre megmagyarázta embertünknek, hogy a lóversenyen csak nagy urak és méltóságok futtathatják lovaikat, szegény ember lovát nem engedik oda. Az jó a szántás-hoz, teherhúzás-hoz, tiprútas-hoz.

Csige Nagy Pál uram szomoruan rázta fejét e szavakra, hogy nem ez a rend, nem ez az igazság. Hanem hát mit is tehetne ellene? Semmit. Ha szegény vagy, fizess és hallgass!

A rendőrnök jó szíve volt, a mennyiben szabad utat engedett a pórul járt ló tulajdonosnak, hogy menjen, a merre neki tetszik. Igaz, hogy ez az engedély egy koronájába került Csige Nagy Pálnak.

Haza tartott Lehorgaszott, gondolkozó fővel ballagott lova után és időközönként kidobált zsebeiből egy-egy darabka taplót, egy-egy tüskevirágot...

Azután nagyot sóhajtott és botjával hatalmasan végig vágott a büntelen ló hátán:

— Csak előre, te csudaz gebe, csak előre!

A cigányvajda még egy jó tanácsosnak is szolgált az új ló tulajdonosnak, hogy tudni illik lássa el lovát valami hangzatos névvel, mert az is sokat határoz a versenyen.

Igy lett a ló neve: „Csak előre!”

*

Csige Nagy Pál uram bekötötte lova négy lábát ronggyal, mint ahogy azt a versenylovak megkivánják és felsétált vele Budapestre. A „Zöld Koszoru”-ban vet szállást.

Mindjárt az első napon szóba eredt a fogadással, kitől a versenyek felől kérdezett egyet-mást. A fogadás azt a véleményét táplálta, hogy Csige Nagy Pál tömött pénztárczával került föl Budapestre és itt nyereszkedni akar a versenyek alkalmával.

Ez okból történt, hogy kérdé tőle:

— Miért cipzeli magával ezt a gebét?

— Gebét? — kiáltott föl méltatlankodva a kérdező. — Biz azt nem nevezem gebének. Olyan ló az uram, hogy leveri versenytársait, ha heten is állnak vele egy sorban.

Ugyan-ugyan! Tán szél ment a lábába, mi?

— Már az az én titkom, — felelé mosolyogva Csige Nagy Pál és megtapogatta zsebében a tapló darabokat.

Nem azért volt a fogadás tiz esztendő buda-

I. negyedében tett bejegyzések statisztikája, összehasonlítva a múlt év I. negyedében tett bejegyzésekével, a következő: 1898. I. negyedév. Születés 47, házasság 15, halálozás 35 1899. I. negyedév. Születés 41, házasság 26, halálozás 69. Ebből láthatjuk, hogy a közegészségi állapot milyen kedvezőtlen volt nálunk a folyó év I. negyedében.

— **Tanítók jogai és kötelességei** című munka 3-ik teljesen átdolgozott kiadása megjelent. A szerző dr. Szabó Mihály Alsó-Fehérmegye kir. tanfelügyelője nagy fáradsággal és költséggel állította össze ezen uttórró munkát s ezzel egy nélkülözhetlen könyvet adott a tanítók kezébe. A könyvet, amely szerzőnk N.-Enyeden 2 frt 60 krért kapható, igen melegen ajánljuk. Bolti ára jóval magasabb lesz. Kivételesen belegezzik szerző, hogy a pénzüszög 2 részletben fizetessék az. Az előfizetői pénzek és megrendelések szerzőhöz Nagy-Enyedre címzendők. Gyűjtők 6 példány után egy ingyen példányt nyernek. A „Tanítók jogai és kötelességei” előző kiadásai teljesen elavultak, tehát az új 3-ik kiadást azok is szeressék be, kik az előző kiadások birtokában vannak.

— **Ósziatrak csodadoktorok.** A muraszombati főszolgabíró jelentést tett a vármegye alispánjánál, hogy Klumperer Konstantin aigeni és dr. Schwagala Ignác fehringi csodadoktorok gyógykezelésekkel átszaptak a magyar határon, s az általuk gyógykezelt fertőző betegségekről soha bejelentést nem foganatosítanak, a lakosság között gyógyszereket árúsítanak el, s a közegészségi törvényt semmibe se veszik. Ezen panasz a belügyminiszter elé került, aki részletes adatok beszerzését és felterjesztését kívánja, mielőtt akcióba bocsátkoznék.

— **Kirendelés.** A szombathelyi ügyvédi kamara dr. Kolossa Kálmán szent-gothárdi ügyvédet elhalálozása folytán az ügyvédek lajstromából törölse s irodája részére gondnokul dr. Varga Gábor szent-gothárdi ügyvédet rendelte ki.

— **Verekezés.** Fricz Ferenc és Maicz Ferenc seregházi béresek folyó hó 25-én összehúzták s eközben Maicz Friczet pipájával egy fejbe kölöntöta, hogy a pipaszárból bűnjel, Maiczból pedig vádolt lett.

— **Tűz.** Folyó hó 23-án éjjel Stof József völgyközi lakos pajtája eddig ismeretlen okból kigyuladt s a házal és gazdasági épületekkel együtt leégett. A kár 360 frt. Biztosítva volt 300 frtig.

— **A házalás szabályozása.** Minthogy az egyes vármegyéknek és városoknak a házalás szabályozása tárgyában hozott szabályren delelei az országban a házalás rendtartását egészen összehangyolitották, a kereskedelemügyi miniszter elhatározta, hogy a házaló-kereskedelem ügyét az egész országba néve törvényhozási után egységesen szabályozza, mely célból az ügyre vonatkozó helyi rendeleteknek, panaszoknak és egyéb adatoknak a gyűjtését már megkezdette.

— **Lopás.** A szentgyörgyvári országos vásáron Horváth Zsófi tótszerdahelyi lakos meglátott egy szép dolmányt s szeretete volna azt magának vallani. Pénze azonban nem volt, azt gondolta, hogy ingyen is elviheti. A sátor háta mögé került s a ponyva alatt ki is huzta a csébitó ruhadarabot, de nem sokáig tapogathatta annak finom szövetét, mert elcsipkét ott helyben s a csendőrök bekisérték a dűtyiba.

— **Új anyakönyvvezetők.** A belügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök Vasvármegyében a strémi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezetővé Gartnek Ferenc körjegyzőt, a kis-czelli anyakönyvi kerületbe pedig anyakönyvvezető-helyettesé Polovics József községbírónt nevezte ki.

— **Katonai térképezés és vármegyénkenben.** A honvédelmi miniszter értesítette a vármegye alispánját, hogy a f. év nyarán csillagászati földmérés és térkép felvételek czéljából katonai küldöttség fog kiszállni a vármegye területére.

— **Új vonat.** Folyó évi május 1-től Szombathely—Fehring között egy új vonat fog közlekedni. — Ezen új vonat a Bécsből jövő vonatkozó csatlakozólag délelőtt 11 óra 10 perczkor Szombathelyről indul és Fehringre 1 óra 16 perczkor és

itt a hartberg—gráci vonatkozó csatlakozik Fehringről ezen vonat szintén a Gráciából jövő vonatkozó csatlakozik a délután 4 óra 30 perczkor indul és 6 óra 45 perczkor érkezik Szombathelyre. Az eddig délután 1 órakor induló vegyes vonat megszűnik és helyébe egy vonat esti 7 óra 30 perczkor fog Szombathelyről indulni és 10 órakor Fehringre érkezni. A többi vonathal változás nem lesz.

— **Vallásosság és szembetegség.** Még pedig az egyiptomi szembetegség, az ugynevezett trachoma kötött szövetséget a délvidéki vallásosságal Muraközben. Már husz év óta ismerős ott a trachomás betegség, de az újabb időben ijeszítő kezdett terjedni, úgy, hogy Perlakon külön kórházat kellett felállítani száz trachomással a befogadására. Ez állandóan tele van, de azért a vigéért sem elég, mert a perlaki és szomszédos leudvai járásban még ezer trachomás beteg kívül van a kórházban. Most Alsó-Lendvára is szándékoznak kórházat állítani. A másik szomszéd esakortovai járásban már kevesebb a szembeteg. A távolabb levő zala-egerszegi állami főgymnásiumban négy trachomás gyereket találtak. Ez a kedvezőtlen statisztika abból az alkalomból került napvilágra, hogy a napokban dr. Feuer Nátán állami közegészségügyi felügyelő dr. Háry István zalavármegyei főorvossal szemlélt tartottak. Ugyanők rájöttek a veszedelm okára és Muraközben Muravid közösgében, hol a legnagyobb mértékben van elharpodva ez a betegség. Ebben a faluban talán a legbüggöbbs vallásos nép lakik. S a büggőség abban a különös eljárásban nyilvánkodik, hogy a templomajátokban a jöttik edénynek szentelt vízebe nemcsak az utjakat mártják bele az emberek, hanem a kis mennyiségű vízbe százan meg százan annak rendje és módja szerint belesodanak. Ezt az eljárást a szakértők a betegség megelőgának tartják. Zalavármegye alispánja a zágrábi érsekkel egyetértőleg megette az intézkedéseket a bajorvoslására.

— **Mekkorát tud ugrani a nyul?** Hogy a nyul rendkívül jó futó és ugró, azt bizonyára nem kell bővebben bizonyítani, mert hiszen alig van ember, aki e tekintetben több-kevesebb tapasztalatot ne szerzett volna. Kőrűbelén a legjobb rekordok egyikét érthette el azonban e tekintetben az a nyul, a melyől nem régebben egy német szaklap is mint kuriózumról emlékezett meg. Egy osztrák kertésznek a veteményes kertjébe ugyanis valahogyan betévelt egy nyul s természetesen a mezei palánták között ott a meleg ágyak zsege aláintá között, amíg észre nem vették. Ekkor aztán megindult az írtóháború ellene, miközben az ebek által szorongatott nyul minden habozás nélkül neki vágott az előtte álló 5 m. 38 cm. széles akadálynak, vagyis a növényhúznak és palánta-ágyaknak s azokat egy ugrással átszökve, szerencsésen kimenekült a kertből. A kertész valósággal ámulatba ejtette a nyulnak ez a bravuros ugrása.

— **Melyik oldalunkon aludjunk?** A német ember azt mondja, akár mely oldalamra fekszem, rosszul fekszem. A magyar ember nem bánja, csak fekdühessen, nem így a francia! It megoldja ezt a fontos kérdést. Egy francia tudós a következőket ajánlja az alvásra vonatkozólag. Lefekvés után legjobban, ha jobb oldalunkon fekszünk, ennek oka az, hogy így a táplálék, amit lefekvés előtt ettünk, könnyen jut a gyomorba. Aztán jó, ha bal oldalunkon fekszünk az éj másik felén, hogy a gyomor kitágulhasson és jobban végezhesse az emésztést. A hátón alvás azonban sok kellenetlenséget okoz, többek között a tagok zsibbadását.

— **Az újságpapír mint óvszer.** Az újságpapirt mindenféleképp lehet használni, de egyik leghasznosabb tulajdonsága abból áll, hogy a gyapjú ruhákat, vagy pláne a bundákat is a molytól megóvjá, ha az illető ruhadarabokat újságpapirba begyöngyölkö. S a szában levő szöngyeg alá is újságpapirt kell tenni, hogy a moly azokat ne bántsa. A tojások konzerválásának igen ajánlható módja az, hogy a tojásokat egyenkint újságpapirba gyöngyölkö, egy hálóban hűvös helyen felakasztják. A hálót időnként óvatosan meg kell fordítani, hogy az alól lévő tojások felilre kerüljenek. Kétségkívül a nyomdafestékek vannak olyan tulajdonságai, melyek a kártékony apró állatokat elkergetik.

— **A tavasz megérkezett és kihajt a föld-ből a vetés, mely a szorgalmas földmives munkájának gyümölcsét képezi.** Vajjon az ahhoz fűzött remények mind beteljesednek-e, annak csak az Uristen a megmondhatója. Menyüi esélynek van a gabona kitéve, míg az hónapok múltán a kamrába jut. Forróság és fagy, eső és szárazság, kártékony gombak és rovarok, érzékenyen károsíthatja és részben tönkre is teheti; gonosz jégeső a földmives reményeit romba dűnetheti; nem minden kár ellen óvhatja magát az ember, a jégkár következményei ellen azonban megvédheti magát minden gondos földmives, mennyiben a vetések idejékorán biztosítja, minden komolyan gondolkodó gazda az aránylag csekély költségektől nem fog irtózni,

hogy magának azt a megnyugvást megszerezhesse, hogy a jégeső véres verejtékes munkájának gyümölcsétől, egész vagyonától, meg ne foszsa. A mult esztendő szomorú napjai, amidőn az előfordult jégkarak sok biztosítatlan gazdát majdnem koldusbotra juttattak, intő példák szolgáljanak mindenkire néve. Az ország számos vidékéről — Kapuvár, Vityénd, Ungváj, Bártfa, Keszthely, Debreczen, Miskolc és Tokajból már jégesők jeleztek, mely alkalommal mogyoró nagyságu jégszemek lepték el a földeket.

Közgazdaság.

Egy jövedelmező növénytermelési ág.

Sokszor megénekelik igazság az, hogy a magyar gazda helyzete nem a legiriglyöse méltóbb, sőt többet mondnak: annyiszor ismételt, hogy ezt a kérdést leszegelni már nem érdemes, s ha mégis ezzel az igazmondással oly tanácsot nyújtnak gazdáinknak, mely megköszölésre méltó, már csak azért is, hogy annak követésével nem egy gazda segített némileg nyomorúságos helyzetén.

A fűmagtermelésről akarunk egyet-mást elmondani, tehát a növénytermelés egy oly ágáról, mely nálunk nem igen ismeretes. Tudjuk jól, hogy valahányszor egy szép pázsitot, vagy jó kaszálót akarunk létesíteni, az ehhez szükséges magvak kiválasztásával mindig meggyilkul a bajunk, mert vagy nem tudunk egyáltalán fűmagot beszerezni, vagy ha tudunk is, az oly rossz minőségű, hogy elvetésre alig érdemes.

Magterkeskedőink ugyanis fűmagszükségletüket jórészt külföldről felelik, már pedig ez a mag, a melyért oly rengeteg pénzt kell kiadnunk, a legtöbb esetben úgy jó minőségű, hogy legjobb volna — úgy a mint jött visszaküldeni; nem egyéb az, silány, értéketlen, csiraképtelen magvak gyűjtéményél, mely csak arra való, hogy a kereskedők zsebeit tönje meg az érette hiába kidobott pénzzel.

Hogy minő nagy károsodást szenved a gazda ily magvak vásárlásával, az néve feleletet csak az adhat, ki már egyszer megpróbálta. Nem hangsúlyozható eléggé, hogy a gazda a kaszáló létesítéshez szükséges vetőmagot maga termelje, igaz ugyan, hogy nem minden fűmagra néve állhat meg e tanács, de legtöbbjére és pedig különösen azokra, melyek a mi viszonyaink között legjobban díszlenek, mint pl. az évelő és olasz vadász, a közönséges irtéaz vagy francia perje, a réti komocsi és eset pázst, a comós ebir stb. minden nehézség nélkül keresztülvitő.

A szabályok, melyek e tekintetben figyelembe veendők: először is válasszunk a termelésre megfelelő jöminőségű, kedvező fizikai tulajdonságokkal bíró talajt, olyant mely a gyomoktól teljesen ment, mely jó kulturálatponban, jötermő erőben van.

Különösen fontos a jötermesség, mert a fűtermeléstől nagyon bajos az apró gyomokat eltávolítani; ép azért a fűvetésnek előveteményét oly növény képezze, mely a talajt gyommentesen hagyja vissza pl. mely kapás növény.

Egy további mellék, hogy ne szenvedjen a talaj hiányt növényi tápanyagokban. Ezt elérendő az elővetemény alá istállótrágyát adunk, a fűmagvak vetését megelőzőleg pedig nitrogén és foszforos tartalmu műtrágyát. A talaj legyen gondosan elkészítve akként, hogy a gyöngő csírvaló bíró növényeknek semmi rög sem álljon útjában. A vetést sorvetőgéppel, lehetőleg széles sortávollan úgy eszközöljük, hogy a gyomlálás czéljából szükséges hozzáférhetés könnyű legyen.

A keltetetés ápolására nagyon gond fordítandó s álljon ezen ápolás a szükséges fogasolás, boronálás, hengerezés és különösen gyakori gyomlálásból.

Az artás idejének megválasztása a legnehezebb feladat, mert legtöbbnyire nem egy időbea következnek be az érés.

Leghelyesebb akkor artani, ha a bugák legnagyobb részének magvai az u. n. sárga, vagy vörösárésben vannak, mert ha előbb artatnák le, akkor a magvak egy jó része érletlen marad, ha pedig később, akkor a java érett mag még az artás előtt, de legalább az artáskor a sarló, vagy kasza munkája alatt elperleg. Az artás után a fűvet marokba szedve szűritjük, hogy felesleges viztartalmát elveszítse, aztán kis kévékbe kötjük s utóérésnek tesszük ki.

Kedvező időjárás mellett ezen utóérés néhány nap alatt következnek be, a miker is a fűvet ponyvázott székérre rakva, a területről elvitetjük és kaszalozuk. A cséplést hadaróval végezzük, a nyert magot szelelő rostán megtisztítjuk, hogy azzal az úres léha szemeket, továbbá a töreket és polvázat eltávolítsuk.

A kiséplést magot lehetőleg száraz, szellős helyen kell eltartani.

Petőfi és a magyar művészek. A legnagyobb magyar költő művei amnyira gazdagok festői elemekkel, hogy a képi, valahányszor csak azok illusztrálására vállalkozik, mindig gondolkozással esik: vajjon versenyezhet-e a potával kife-

ezési erő, tűz és szingadzagság dolgában? Vajjon előléthető-e annak mélységeit és magas szárnyalását? Ez a körülmény magyarázza meg, hogy Petőfi illusztrálási aránylag kevesen vállalkoznak, s az első illusztrált kiadás megjelenése óta, csak most látta az Athenaeum az idét elérkezettnek arra, hogy Petőfi újabb képes kiadásának létesítésére gondoljon s a huszonöt év óta támasztott művészi generációt a nagy költő képeiben való magyarázására fókuszítsa. A vállalkozás meglepően sikerült: a magyar művészet régebb és újabb képviselői vállaltva buzgókoltak, hogy Petőfi szellemébe behatójának s annak kincseit rajzaikban méltó módon kommentálhassák. Tizennyolc előkelő magyar művész közül százötven rajzot készített az új illusztrált kiadás számára s azokat a rajzokat, részint heliogravure, részint autotypia útján, a legelső mintézetekben fogja sokszorosítani a kiadó-társaság, hogy a művészek alkotásai méltó kiadásokban kerüljenek a közönség elé. Az új kiadással a történeti tárgy költemények Beczser, Wagner Sándor, Eisenhart Ferenc és Ebner Lajos rajzaval fognak díszeskedni; a népies tárgy versekhez Ilévész Imre, Bihari Sándor, Böhm Pál, Kazányi Odón, Baditz Ottó készítette illusztrációkat. A szerelmi és családis színezett költeményeket Karlovicz Bertalan, Hegedűs László, Vaszary János, Vastagh Géza és mások magyarázzák, a leíró versek Spányi Lászlóval találunk méltó tolmácsra. Az eredeti rajzok egy részét a most megnyílt tavaszi tárlatban fogja bemutatni a kiadó-társulat, mintegy előtűzárjál a nagytényű és költséges kiállításnak, mely a maga teljességében, két kötetre osztva, ez év karácsonyára fog megjelenni. Ez lesz a Petőfi jubilárius kiadása s egyuttal fényes albuma a magyar művészeknek, kik mindent előkötettek, hogy műveikben a nagy költő magas színvonalára emelkedjenek.

Vasuti menetrend.

Gráz—Szombathely

	regg.	regg.	regg.	este
Gráz	5.42	4.50	8.10	6.1g
Gyanaufalva	7.53	5.19	10.54	8.15
Szent-Gotthárd	8.04	5.44	11.09	9.36
Rátót	8.16	6.09	11.26	9.20
Csákány	—	6.25	11.36	9.44
Körmenő	8.33	6.46	11.50	9.55
Egyh.-Rádocz	—	7.05	12.04	10.14
Kis-Unyom	—	7.23	12.18	10.15
Szombathely	9.01	7.40	12.31	10.27

Köszeg—Szombathely.

	regg.	d. e.*	d. e. d. u
Köszeg	4.53	8.05	11.51
Lukácsbáza m. h.	8.08	8.19	12.04
Német-Genecs. h.	5.24	8.35	12.20
Szombathely	5.39	8.50	12.34

Szombathely—Gráz

	regg.	d. u.	d. u.	este
Szombathely	6.06	1—	3.16	6. 3
Kis-Unyom	6.19	1.18	3.29	—
Egyh.-Rádocz	6.33	1.36	3.42	—
Körmenő	6.48	1.53	3.56	7.23
Csákány	7.03	2.14	4.09	—
Rátót	7.12	2.34	4.18	7.40
Szent-Gotthárd	7.32	3.07	4.36	7.24
Gyanaufalva	7.53	3.36	4.53	8.04
Grázba érke. d. e.	10.25	4.—	7.35	9.59

Szombathely—Győr—Budapest.

	d. u.	regg.	d. u.	este	éjjel
Szombathely	4.—	9.08	12.39	11.—	2.50
Vép	4.19	—	12.52	11.14	3.06
Sárvár	4.55	9.33	1.16	11.41	3.36
Kis-Czell	5.46	10.01	2.21	12.24	4.36
Győr	—	11.28	4.37	4.58	3.—
Budapest	—	2.05	7.15	9.20	7.35

Budapest—Győr—Szombathely

	regg.	regg.	d. u.	d. u.	este
Budapest	6.50	8.50	1.45	2.20	9.55
Győr	—	11.37	4.41	5.30	2.36
Kis-Czell	6.15	1.52	6.02	8.49	4.32
Sárvár	7.10	2.25	6.25	9.34	5.06
Vép	7.50	2.51	—	10.07	5.31
Szombathely	8.10	3.04	6.32	10.23	5.44

Szombathely—Köszeg.

	regg.	d. e.*	d. u.	este
Szombathely	6.45	11.00	3.15	7.05
Német-Genecs m.	7.01	11.15	3.31	7.21
Lukácsbáza m.	7.18	11.31	3.48	7.38
Köszeg	7.31	11.43	4.01	7.51

Nyílttér

*) Az e rovat alatti közl. nem vállal fel. a szerk.

Henneberg - selyem 45 krtól 14 forint
63 kriz méterenként — csak akkor valódi, ha közvetlen gyáraitól rendeltetnek, — fekete fehér és színes, — a legdivatosebb szövés, szín és mintázatban. **Privát-fogyasztóknak** postabérlés és vámmentesen valamint házhoz szállítva. — **mintákat pedig postafordultával** küldenek **Henneberg G. selyemgyárai** es. és k. udvari szállító Zürichben. — Magyar levelezés Svájcba kétszeres levélbélyeg ragasztandó. 1

Hirdetések.

83/99. tksz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A muraszombati kir. járásbíróóság mint tkkvi hatóság közhírré teszi, hogy a muraszombati takarékpénztár végrehajtatónak Tudora Gyula végrehajtatást szenvedő elleni 169 frt tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtatási ügyében a muraszombati kir. járásbíróóság területén lévő Muraszombat község határában fekvő Tudora Gyula tulajdonát képező s a muraszombati 123. sz. tjkvben felvetett 322. hrsz. birtokra 63 frtban, a 462. hrsz. birtokra 145 frt, az 591. hrsz. birtokra 155 frt, a 647. hrsz. birtokra 155 frt, a 982. hrsz. birtokra 22 frtban ezenem megállapított kikéltáisi árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok

az 1899 évi május hó 4-ik napján

déléltől 10 órákor ezen kir. tkkvi hatóság hivatalos helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikéltáisi áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át készpénzben, vagy 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez

letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges ellelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni.

Kelt Muraszombatan, a kir. jbróság mint telekkönyvi hatóságnál, 1899. február 6-án.

SAÁRY JOZSEF,
kir. jbró.

VOLCKMAR BERTA

hatóságilag vizsgázott zongoratanárnó

zongora-raktára

és **kölcsönző-intézet**

Marburg, obere Herrengasse 54., földsz.

a cs. és kir. gymnasium átellenében
ajánl a leguagyobb választékban

új zongorák

és
piano

kereszt-tengelylyel, díofa színezettel, fekete és amerikai matt díofából, szintyug

harmoniumok

európai és amerikai hangmódszer, a legelőkelőbb gyártól, eredeti gyári árak mellett

Ehrbar-zongorák

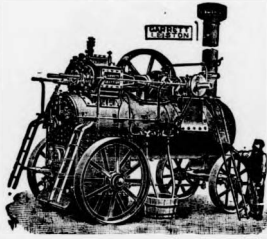
Írásbeli jótállás. — Részletleltetések. — Becserél és elad átjázott zongorákat.

15—4 **Olcsó zongora-bérlés.**

I. f. Kotzó Pál

Budapest, V., Lipót-körut 18. sz.

(Vígshízház mellett, a nyugati pályaudvar s Margithid közelében.)

3—6

Vidéken lakó szolid ügynőkök kerestetnek!

A közönségnek pártfogását kérve, ajánlja Garrett & R. és fiaí féle leguagyobb szerkezetű **compound gőzmozdonyait féltstabil- és stabilalukban**, a melyek 40 százalék tüzelőanyag megtakarítással dolgoznak.

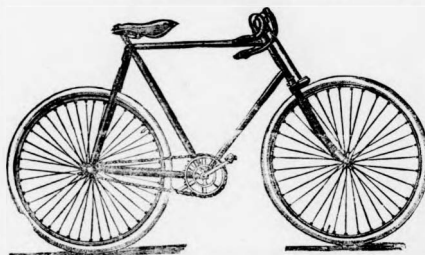
Gőzmozdonyokat és gőzcséplőket négyszer fordítható acézl-dobsinekek, toldást nem igénylő szalmarázókkal és szita felülettel, minden nagyságban.

Minden fajta lovas **cséplőeszközöket, arató- és vetőgépeket, szecsakavágókat, répavágókat** és minden más gazdasági gépeket.

!!! Használjon Ön FEGYVERKEREKET !!!

Különös előnye:

utólérhetlen
könnyű járás
(megerőtöltés nem létezik.)

steyri fegyvergyár

a világ legnagyobb kerekpárgyára.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.
Magyarországi vezérigyműköszeg

KANN és HELLER cégégnél

Budapest, Váci-körut 62.

3—6

Nyom Kohn Mor. könyvnyom. Muraszombat.

* Csak pénteken és kedden közlekedik.